

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Concordia. Pia Et Vnanimi Consensv repetita Confessio
fidei & doctrinæ Electorum, Principvm Et Ordinvm Imperii,
atq[ue] eorundem Theologorum, qui Augustanam
Confessionem amplectuntur**

Lipsiæ, 1606

Praefatio Doct. Mart. Lvtheri.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35443

CATECHIS- MVS MAIOR D. Martini Lutheri.

*PIA, UTILIS ET NE-
cessaria prefatio, & fidelis ac seria
cohortatio D. Martini Lutheri, scripta ad omnes p[ro]p[ri]os
in primis ad pastores & Concionatores, ut quotidie
& alios in Catechismo, tanquam in summa & em-
porum totius sacrae scripturae, diligenter exerce-
ant, & illum fideliter & assidue
Ecclesiae proponant, &c.*

QUOD IN CONCIONIBUS
non ipsi solum Catechismum exigemus, sed
alios etiam, ut idem faciant, rogamus vobis
stamurque, non contemnendas sane causas
habemus, maxime cum videamus & con-
cionatores & Parochos ipsos hinc vix plurimum cessare,
contemnentes & officium suum & doctrinam ipsam,
eademque inde adeo, quod quidam illorum nimis alta, &
sibi quidem videntur, sapient, quidam etiam ipsa sacer-
dota venterque cura nihil prius habent, non aliter erga hoc
negotium affecti, quam si venteris solummodo causa pro-
rochi & pracones verbi constituantur, nec alia re occu-
pato esse conveniat, quam si strenue prodigant, consu-
mantque dum vivunt, omnia perinde ut sub Papatu con-
sueverunt. Ac tamen si omnia, quae doceri atque praedicari de-
beant, hoc tempore abunde illis suppetant, dilucidaque ab oculis
posita sint, tot praclaris ac salutariis, ad hoc editis li-

brui, cūq; Et elim nominare consueverūt, ita nūc respici,
 Sermo per se loquentes, Dormis secure, Paratos &
 Thesauros habeant, ita tamen sine inertes, sine etiam
 potuerit quidam sunt, Et hac scripta nec emere dignen-
 tur, nec si empta habeant, intueri saltem ac legere ve-
 lint. Bone Deus, quam noxium detestandumq; hoc ho-
 minum genus est, ventris gulaq; mancipia, quos rectius
 porcis aut canib. quā fidelium animabus profeceris

Ac optandum quidem foret, Et cum inutiles laborio-
 saq; demurrationses preclararum canonicarum, Et
 vocantur, desierint, harum loco mane, meridie ac vespere
 aliquot saltem paginas vel in Catechismo, vel in pro-
 positionibus, vel in nouo Testamento enoluerent, aut de-
 niq; aliud quippiam ex Biblijs sacri sibi sumerent, ora-
 tionemq; Dominicam aliquando ad Deum Patrem &
 sua Gregus sui causa perorarent, quō tandem fidelis-
 cet Euangelio, cuius beneficio tot oneribus ac molestijs
 liberati sunt, vel aliquam rependant gratiam, suppude-
 atq; eos, quōd instur canum ac suum, non aliud ex Eu-
 angelio addidicerint, quā de sulcosam, noxiam ac de-
 testandam hanc carnis licentiam, Nam cū vulgus ali-
 oqui nimis frigidē erga Euangelium affectum sit, & nos
 etiam cū omnia summa conamur, aut nihil aut pa-
 rum efficiamus: quanto minus praclarū aliquid spe-
 randum erit, si quemadmodum sub Papatu fuimus, ita
 nunc quoq; desides ac negligentes esse cōperimus.

HIS ACCEDIT noxium atq; pestiferum illud ma-
 lum securitatis & satietatis, quod multorum animis
 iam pridem latenter obrept, eosq; ita inficit, Et sancte
 deierent, nihil esse facilius ipsa Catechismi doctrina,
 adeo etiam, Et cum vnicā lectione illum percurrerint,
 statim velut ad summū prouecta atq; elocati librū ipsum
 in angulū aliquem abijciunt, pudeatq; eos quodammodo
 in manus sumere denuo. Imo quod indignius est, repe-
 riuntur hodie etiam exnobilibus quidam adeo ignobilis

anxi, ut affirmare ausint, nihil opus esse amplius
Parochis sine concionatoribus, sed sufficere libros, ex
bus eadem haec discere quilibet per se ac nullo tradi
queat. Vnde & ipsas Parochias strenue ac fortiter col
bi ac desolari patiuntur. parochos autem & concionat
res tantum non fame interire sinunt, perinde ut de
stolidos ac insanos Germanos. Talem etenim populum
Germani & habemus & tolerare cogimur.

Ego vero, ut de me ipso dicam scilicet, tametsi Doct
ac predicator sum, non minori, ut opinor, cum doctrin
tum experientia praeditus, quam ij, qui tanta de se pro
sumunt, & ad tantam securitatem peruenierunt, hanc
quaquam tamen imitari me pueros pudet, sed quemad
modum illos Catechismum docemus, ita & ego mane
aut quaecumque; Vacuus aliquis tempore datur
ipsam orationem Dominicam, decem praecepta, Artic
los fidei, Psalmes aliquot, &c. mecum ipse quasi ad ver
bum recito. Et quanquam adhuc quotidie lectionibus
& studijs vaco, attamen ne sic quidem possum perueni
re, quod cupio, aut prestare, quae volo.

Lutherus
discipulus
Catechis
mi.

Ita fit, ut puerum ac discipulum Catechismi etiam ho
die me profiteri necesse habeam, profiteorq; libenter, At
delicatus fastidiosusq; isti vel vnicuique tantum lectione
assequuntur, ut repente omnes ubiq; doctores post se re
linquant, sciantq; omnia, nec vllius doctrina aut institu
tione opus amplius habeant. Imo vero hoc ipso veluti cer
tissimo argumento ostendunt, quod nullam prorsus nec
suis officij, nec salutis populi rationem habeant, sed contem
nant & Deum pariter & Verbum ipsius. Nec est quod
raznam ultra metuant, cum jam horrendissimum casum
fecerint, quin potius opus illi sit denuo repuerascere, ac
discere prima literarum elementa, quae alioqui etiam
ipsis calcere (ut dicitur) sibi prostrata esse existimant.

Vitilitas
discendi
Catechis
mi

ROGO itaq; hos ignavos ventres ac presumptuos
(sanctos, ut vel propter Deum hoc sibi persuadere patiuntur)

tur, se ad eam eruditionem haudquaquam peruenisse, quam ipsi sibi tribuunt. Deinde, ut nec unquam in animum inducāt, se Catechismi partes, omnino omnes perdidisse perspectasq; habere, etiamsi notissima ac meditatissima ipsis videantur. Nam ut maxime demus, eos omnia quam optime & perfectissime tenere ac scire, (quod tamen in hac vita propemodū impossibile fuerit) non tamen neq; illud praterendum, multiplicem & sum ac fructum ex eo consequi, si eadem illa rudimenta quotidie legantur, meditandoq; & loquendo exerceantur. Nimirum quod Spiritus sanctus adsit huic lectioni, sermoni ac meditationi, qui subinde novos motus excitet, ac maius lumen suppediet, ut quotidie magis magisq; hac doctrina afficiamur, ac maius opera precium in ea faciamus, sicut & Christus ipse promittit apud Matthaeum cap. 18. cum inquit. Vbicunq; duo aut tres congregati fuerint in nomine meo, ero in medio eorum.

A hac nihil est efficacius contra Diabolum, carnē & omnes pravas cogitationes, quam si sedulo tractetur Verbum Dei, de eo sit sermo & meditatio nostra, Ad eō ut Psalmus primus eos pronuntiet beatos, qui in Lege Dei meditantur die ac nocte, Nec est, quod ihus praestantius, aut odoramentum aliquod efficacius aduersus demones habiturum te speres, quam si Verbum & praecepta Dei multo & su tractes, de ijs familiares misceas sermones, illa canas ac mediteris. Hac enim vere aqua illa sanctificata sunt, verumq; signum, quo Satan & fugatur, & quod fugit maxime.

Et si nulla alia utilis hinc petenda sit, quam quod *Alia utilis-*
Satanam & pravas cogitationes depellat, certe *vel sola*
hac tantū facienda erat, ut hanc doctrinā partē libentior
disteres, legeres, meditareris & tractares. Nō enim po-
test nec ferre nec audire verbū Dei Satan. Et ipsum Ver-
bum non est tale, quales sunt aniles fabulae aut carmina
lyricorum, sed est, quemadmodum Paulus ait, potentia

Dei ad salutem omni credenti. Ac reuera potentia Dei
qua Satanam et maxime affligit & premit, nos
supra modum refocillat & reficit. Et quid multa opus
Si fructum ac utilitatē omnem, quam Verbum Dei operatur,
enumerare vellet, neque charta neque tempus suppetere.

Vulgo vocant Satanā millo artium opificem, hoc est
cuius potestas sit varia ac multiplex. At ipsum Dei ser-
monem, qui non solum variam ac multiplicem potestatem
habet, verum etiam illum ipsum millo artium artificum
cum omni potentia & arte sua opprimis & ad nihilum
redigit, quō tandem nomine dignabimur & mirum non
mille tantum artium, sed multarum myriadum artifi-
cem merito dixerit. Quare nos quidem si tantam potestatem,
tantam utilitatem, tantas vires, tantum denique
usum illius, adeo parui estimaremus, praesertim qui Pa-
rochi & concionatores esse & perhiberi volumus, tum
digni sane effemus, quibus non solum nullus suppeditaretur
cibus, sed qui canibus etiam exagitemur, praeter-
tim cum illis omnibus non minus, quam quotidiani par-
opus habeamus, ac plane iisdem contra quotidianas &
irrequietas tentationes & insidias mille istius artium
artificum carere non possimus.

Præceptum
& manda-
tum Dei de
discendo
Verbo Dei.

Quod si neque hac satis sufficiant ad excitandos commo-
uendosque animos ad diligentem Catechismi lectionem, i-
psam tamen præceptum Dei vel solum cogere nos debet,
quod extat Deut. 6. Ut præcepta ipsius sedentes, ambu-
lantes, stantes, jacentes, surgentes, nunquam non memo-
remur, ac velut signum aliquod ob oculos ponamus ac ma-
nibus gestemus. Procul dubio non temere Deus hoc tan-
seueriter & præcipit & exigit: Sed cum non ignoret, quod
nos periculi & necessitates urgeant, Adhuc quanta con-
tentione, assiduitate & pertinacia maligni spiritus non
lo non momento in perpetuam nostris perniciem sunt infra-
biti solida & efficaci armatura hoc modo paratos ad

instructos esse, quò possimus & ignita tela ac pravas pestiferasq; illorum aggressiones repellere ac profligare. Sed ó stolidos ac insentatos nos, qui cum necesse habeamus diuersari ac degere inter hostes adeò potentes, nempe daemones, nihilominus arma nostra contempnamus, desidas atq; sterientes ea ne aspiciere quidem, aut ipsorum meminisse sustineamus.

Et quid queso saturs illi presumtuosiq; sancti, Catechismi videlicet doctrinam respicientes ac longè abiectionem assimantes, quàm quæ quotidie legi ac disci debeat, aliud agunt, quàm quòd seiplos longè doctiores reputant Deo ipso, omnibus angelis, patriarchis, Apostolis, & omnibus Christianis? Nam cum non pudeat Deum ipsum hæc quotidie docere, & qui melius aut prestantius aliquid, quòd doceatur, non habeat, eademq; illa sapius steret atq; inculcet, noni verò ac alienum ab hac doctrina nihil sibi sumat, addo etiam, cum omnes sancti nihil nec melius nec utilius sciant, quòd discant, nec unquam ad plenum discere queant, an non scilicet egregij ac perbelli homines sumus, quòd cum semel hanc doctrinam vel legerimus vel audierimus, in eam persuasionem ventamus, quasi omnia sciamus, nec ulla amplius nobis opus selectione, adeoq; vna etiam hora illud perdiscere possimus, quòd nec ipse Deus perdocere potuit, idq; cum iam inde a condito mundo ad finem usq; illius idem hoc agat. Deniq; omnes Propheta ac sancti abunde semper habuerunt hinc, quòd discerent, nihilominus discipuli perpetuo manserunt, & manere necesse habuerunt.

Nam illud sane certum atq; indubitatum est, quòd qui Decem præcepta probe norit ac perdidicerit, is totam etiam Scripturam sciat, & possit in quibuslibet negocijs & casibus, consilio, auxilio, consolatione præsto esse, discernere ac iudicare cunctis pariter & Ecclesiasticas controversas, siq; iudex omnium doctrinarum, ordinum, spirituum, iuris & aequitatis, ac quicquid in mundo esse possit. Et quid precor totus Psalmorum liber aliud, quàm

Contra contemtores
Catechismi

meras cogitationes exercitiâq; primi praecepti continet. Atqui persuasissimum habeo, huiusmodi ignavos Super-
 eros ac presumptuosos spiritus ne vnicum quidem Pla-
 mum intelligere, nedum totam scripturam. Et inter-
 tamen ydem illi Catechismi traditionem contemnunt,
 qui totius scripturae quasi quoddam compendium est
 brevitatemq; illius atq; summariam descriptionem con-
 tinet.

Cognitio
 decem pra-
 ceptorum
 quanta sit
 lux.

Quare nunc iterum omnes Christianos obsecro obte-
 storq; in primis verò parochos & concionatores, ne pra-
 maturè Doctores fieri velint, seq; omnia scire falso sibi
 persuadeant. Nam si falsis ponderibus atq; mensuris
 ista & vana persuasionibus multum decedit, cum ad in-
 stum examen exigantur. Quis potius quotidie huiusmodi
 is exerceantur, eademq; sedulo inculcent. Adhac omni
 cura ac diligentia caveant, ne detestanda contagione
 securitatis presumptionisq; corripiantur, sed in hoc pra-
 cipue incumbant, ut legendo, docendo, discendo, cogitan-
 do, & meditando omne tempus consumant, nec antea de-
 sistant, donec re ipsa compererint, ac certi fiant, quod Sa-
 tanam ad mortem perdidicerint, doctioresq; facti sint
 Deo & omnibus Angelis eius. Quod si hanc diligentiam
 adhibuerint, sanctè ipsis promitto, ac re ipsa ydem etiam
 experientur, quod magnum inde fructum sint consecutu-
 ri, & quod excellentes viros Deus ex ipsis facturus sit,
 adeo ut ipsi etiam aliquando fateantur, quod quo ma-
 gis Catechismi doctrinam repetunt iterantq;, eo minus
 ipsam apprehendant ac sciant, sed necesse habeant per-
 petuò illam discere. Ex qua quidem re fiet, ut iun-
 dum veluti esurientibus & sitientibus placere ac sape-
 re illud incipiat, cuius nunc praenimia saturitate ac fa-
 stidio ne olfactum quidem ferre sustinent. Quod ut

fiat, Deum precamur, quo gratiam no-
 bis suam largiatur,

Amen.